

Eksamen i Emne OPG3401
Bacheloroppgave

Russland og Ukraina
– forhandlingsbruddene som førte til krig

av

Kadett Emma Sundqvist Aune

Antall ord: 10 681

Godkjent for offentlig publisering

Publiseringsavtale

En avtale om elektronisk publisering av bachelor/prosjektoppgave

Kadetten(ene) har opphavsrett til oppgaven, inkludert rettighetene til å publisere den.

Alle oppgaver som oppfyller kravene til publisering vil bli registrert og publisert i Bibsys Brage når kadetten(ene) har godkjent publisering.

Opgaver som er graderte eller begrenset av en inngått avtale vil ikke bli publisert.

Jeg (Vi) gir herved Luftkrigsskolen rett til å gjøre denne oppgaven tilgjengelig elektronisk, gratis og uten kostnader	☒ Ja	☐ Nei
Finnes det en avtale om forsinket eller kun intern publisering? (Utfyllende opplysninger må fylles ut)	☐ Ja	☒ Nei
Hvis ja: kan oppgaven publiseres elektronisk når embargoperioden utløper?	☐ Ja	☐ Nei

Plagiaterklæring

Jeg erklærer herved at oppgaven er mitt eget arbeid og med bruk av riktig kildehenvisning.

Jeg har ikke nyttet annen hjelp enn det som er beskrevet i oppgaven.

Jeg er klar over at brudd på dette vil føre til avvisning av oppgaven.

Dato: 01 – 05- 2022

Innhold

Forord.....	5
1. Innledning.....	6
1.2 Struktur.....	6
1.3 Problemstilling.....	6
1.4 Avgrensing.....	7
1.5 Begrepsavklaringer.....	7
1.5.1 Rasjonell aktør.....	7
1.5.2 Vesten.....	8
1.5.3 Forhandlinger.....	8
2. Metode.....	8
2.1 Litteraturstudie som metode.....	8
2.2 Datainnsamlingsmetode.....	8
2.3 Styrker og svakheter med litteraturstudier.....	9
3. Teori.....	10
3.1 Grunner til rasjonell krig.....	11
3.1.1 Asymmetrisk informasjon (Asymmetric information).....	12
3.1.2 Manglende troverdighet og forpliktelse (Commitment issues).....	13
3.1.3 Udelelige ressurser.....	15
3.1.4 Prinsipal-agent-problemer (Agency problems).....	15
3.1.5 Multilaterale avtaler.....	16
4. Historiske forhold.....	16
4.1 Ukraina og Russland 1922-1991.....	16
4.2 Putin og Russland siden 2000.....	17
4.3 Ukraina mellom 1991-2014 – landet i midten.....	19
4.4 Krim 2014.....	20
4.5 Ukraina: fra 2018 til i dag.....	20
5. Drøfting.....	21
5.1 Asymmetrisk informasjon.....	21
5.1.1 Overvurdere seg selv og undervurdere fienden.....	21
5.1.2 Undervurdere motstandsviljen.....	22
5.1.3 Vurdering av <i>ex ante</i>	24
5.2 Manglende troverdighet og forpliktelse.....	24
5.2.1 Tillit mellom partene.....	25
5.2.2 «First Strike Advantage».....	26

5.2.3 Preventiv krig.....	26
5.2.4 Krig som et forhandlingskort.....	27
5.3 Udelelige ressurser	27
5.4 Prinsipal-agent-problemer (agency problems).....	28
5.4.1 Prinsipal-agent-problemer i et diktatur.....	28
5.5 Multilaterale avtaler.....	29
5.5.1 NATO	30
6. Oppsummering	31
7. Bibliografi.....	34

Forord

Dersom noen hadde sagt at min bacheloroppgave kom til å handle om en pågående krig mellom Russland og Ukraina da jeg startet på Luftkrigsskolen i 2019 ville jeg ikke trodd på det. Hele scenarioet virket for meg og veldig mange andre helt usannsynlig. Allikevel og dessverre ble realiteten noe helt annet 24. februar 2022 da Russland erklærte en spesialoperasjon mot Ukraina. Krigen har allerede kostet tusenvis av liv, både sivile og militære, drevet millioner på flukt fra hjemmene sine og endret den sikkerhetspolitiske situasjonen i Europa.

Når en stat går til krig mot en annen stat er det naturlig at man spør seg hvorfor noe så fatalt kunne skje. Hvilke prosesser eller mangler på prosesser er det som har ført til slike konsekvenser? Burde vi ha sett krigen komme, eller vil man alltid bli tatt på senga når det *faktisk* skjer?

Å skrive om en krig så aktuell som denne, er både spennende og skummelt. Spennende fordi jeg har kunnet gjort et dypdykk i krigen og fått en større forståelse av ulike faktorer som førte til dette utfallet. Skummelt fordi det på dette tidspunktet finnes få konkrete svar på hvorfor Russland så på krig som siste utvei. Samtidig har denne prosessen beriket min kunnskap om de involverte landene, kunnskap jeg ikke ville vært foruten.

Da Russland erklærte krig mot Ukraina var jeg i midten i skriveprosessen på en annen bacheloroppgave med et helt annet tema. På kort tid satte jeg den oppgaven på pause for å se på muligheten for å skrive om Russland og Ukraina, som har resultert i denne bacheloroppgaven. Jeg vil benytte anledningen til å takke personell på Mission Support og flygere på 332-skavdronen som bidro som informanter i den oppgaven.

Sist, men ikke minst vil jeg takke veilederen min, førsteamanuensis Lars Peder Haga. Takk for at du fikk meg til å tørre å satse på å denne oppgaven, og for gode tilbakemeldinger underveis i prosessen. Takk!

1. Innledning

Ukraina og Russland sin historie går langt tilbake i tid, men etter Sovjets fall i 1991, har landene vært preget av uenigheter og konflikt – spesielt etter annekteringen av Krim i 2014. Situasjonen endret seg ytterligere da Putin den 24. februar 2022 erklærer en spesialoperasjon mot Ukraina. Spesialoperasjonen skiller seg i stor grad fra invaderingen av Krim, med tanke på både størrelse og metode. Ukrainas geografiske posisjon gjør Ukraina ekstra spesiell. Et gigantisk land som skiller øst og vest: Russland og NATO.

Carl Von Clausewitz var en av de første som definerte krig som et resultat av forhandlinger og politikk. «Krigen er ikke noe annet enn fortsettelse av den politiske virksomheten med innblanding av andre midler. [...] Fremfor alt må vi forstå enhver krig ut fra hvor sannsynlig dens karakter og hovedtrekk er, slik dette fremgår av de politiske faktorene og forholdene.» (Clausewitz, 2020, ss. 930-933). For å forstå krigen, må vi altså sette oss inn i politikken som skjer i forkant og underveis i en konflikt eller krig.

Sannsynligvis er det like mange grunner til at det blir krig som det finnes kriger. Allikevel kan man og bør man finne systematikk i prosessene som fører til krig, for å kunne jobbe preventivt i politikken slik at man unngår krig, for dersom krig er et politisk virkemiddel, bør vi også finne politiske løsninger for å unngå det.

I denne oppgaven er todelt. For det første forsøker den å gi svar og forklaring på hvorfor Russland besluttet å invadere Ukraina 24. februar 2022. For det andre undersøker den om utvalgt forhandlingsteori er en god teori å bruke for å forklare hvorfor det blir krig.

1.2 Struktur

Denne oppgaven består av fem deler. Først en innledning der bakgrunnen, problemstillingen og avgrensningen for oppgaven blir forklart, før metoden blir presentert med dens styrker og svakheter. Deretter er det en teoretisk og historisk del før oppgavens drøfting. Her vil faktorene fra teorien bli drøftet opp mot oppgavens problemstilling. Oppgaven avsluttes med en oppsummering.

1.3 Problemstilling

Krigføring koster mye ressurser både militært og økonomisk, like viktig har krigføring også fatale konsekvenser for sivile som lider under store ødeleggelser, som å flykte fra hjemmene sine og ikke minst sivile liv. Å gå til krig er en tung politisk beslutning og bør være siste utvei dersom alle andre forsøk på løsning er mislykket. Det er derfor naturlig å spørre hvorfor

Russland er villige til å bruke mye ressurser og ta så stor risiko i Ukraina? Gjennom å bruke teori som beskriver hvordan krig er en konsekvens av brutte forhandlinger, skal jeg svare på følgende problemstilling.

«Kan Russlands invasjon av Ukraina vinteren 2022 forklares med mislykkede forhandlinger?»¹

1.4 Avgrensning

Denne oppgaven har som hensikt å finne ut hvilke forhandlingsfaktorer som førte til krig, og vil derfor kun ta for seg de strategiske prosessene og beslutningene i forkant av 24.februar 2022.

I enhver krig er *jus ad bellum*² og *jus in bello*³ viktige prinsipper og lover som har til hensikt å beskytte land og befolkning mot krig og begrense krigens konsekvenser. Dette er selvsagt også et tema i den pågående krigen i Ukraina. Oppgaven vil ikke vurdere hvorvidt Russland sine beslutninger er og har vært i tråd med det internasjonale lovverket om krig.

Russland har vært aktør i flere konflikter de siste 15 årene, blant annet invaderte Russland Georgia i 2008 og intervenerte Syria i 2015. På grunn av oppgavens lengde vil ikke disse konfliktene forklares eller utdypes nærmere, dette til tross for at man kan se flere fellesnevnerer mellom de konfliktene og den nåværende konflikten i Ukraina.

Videre, denne oppgaven handler om beslutningene bak Russlands invasjon av Ukraina 24. februar 2022, som ikke må forveksles med annekteringen av Ukraina/Krimhalvøya i 2014 eller den lavintensitetskonflikten i Øst-Ukraina/Donbass-regionen som har pågått siden 2014. Krim vil bli nevnt, men ikke utbrodert og diskutert ytterligere.

1.5 Begrepsavklaringer

1.5.1 Rasjonell aktør

Denne oppgaven tar høyde for krig mellom rasjonelle aktører. En rasjonell aktør er en aktør som handler rasjonelt og i overensstemmelse med prinsippene som rasjonelle valg. «Teorien om rasjonelle valg en beslutningsteori der et rasjonelt valg forstås som å velge den handlingen

¹ Oversatt fra «bargaining failure» som er originalbegrepet fra teorien «The Reasons for War – an updated survey» av Matthew Jackson og Massimo Morelli.

² Jus ad bellum omhandler lover og kriterier som stater må forholde seg til for å kunne gå til krig og bruke militærmakt mot en annen stat.

³ Jus in bello er lover om hva som er tillat å gjøre i en krig og er gjeldene for alle aktører i en konflikt.

som gir utfallet som tilfredsstillende aktørens preferanser på en kostnadseffektiv måte». (Sagdahl, 2018) Med andre ord, en rasjonell aktør er en aktør som velger den mest kostnadseffektive handlemåten for å nå sine mål.

En rasjonell aktør behøver ikke å handle «riktig», og beslutningene behøver ikke å være i tråd med hva som er best eller ønskelig for befolkningen eller staten. (Jackson & Morelli, 2011, s. 4) Det vil si at nøkkelen her er hva som er preferanser og mål. Man behøver ikke å være enige i dem, eller syntes at de er kloke.

1.5.2 Vesten

I tekster som omhandler Russlands utenriks- og sikkerhetspolitikk er «vesten» ofte brukt for å beskrive motstanderen til Russland. Vesten i denne sammenheng er ikke et geografisk sted, ett land eller én institusjon, men et felles tankesett om lover, levemåter, demokrati, private eiendommer, åpne markeder, individualisme, mangfold, ytringsfrihet og andre friheter (Remnick, 2022). Vesten er ofte brukt for å beskrive NATO, EU og USA.

1.5.3 Forhandlinger

Forhandlinger i denne teksten er brukt for å beskrive både kommunikasjonen og selve forhandlingene mellom stater, men også informasjonsinnhentingsprosessene som kan påvirke en stats syn på en annen.

2. Metode

2.1 Litteraturstudie som metode

For å besvare denne oppgaven er det naturlig å benytte kvalitativ metode og litteraturstudie, til forskjell fra intervju eller spørreundersøkelse. Gjennom litteraturstudie, analyse og tolkning av kildene har jeg prøvd å gi leseren et klarere innblikk i hvilke forhandlingsfaktorer som motiverte Putin og Russland til å invadere Ukraina vinteren 2022.

En litteraturstudie egner seg spesielt godt om (1) det er umulig å skaffe primærdata fra aktuelle kilder, (2) man ønsker informasjon om hva mennesker faktisk har sagt eller gjort, (3) man vil benytte andres tolkninger av en situasjon og til slutt (4) man vil samle informasjon som allerede finnes om temaet og bruke det til videre forskning (Jacobsen, 2015, s. 170).

2.2 Datainnsamlingsmetode

En litteraturstudie egner seg spesielt godt i denne oppgaven fordi det er nærmest umulig å skaffe primærdata fra den russiske strategiske ledelsen, og jeg ønsker å bruke andres

tolkninger av Russlands beslutningsgrunnlag i forbindelse med invasjonen. Videre falt metoden på litteraturstudie da metoden gir meg stor bredde og fleksibilitet i kildesøket, noe jeg anser som viktig når man skal skrive om en pågående krig slik som i Ukraina. I praksis vil dette si at jeg kan finne flere kilder med nye perspektiver underveis i skriveprosessen. På denne måten finner jeg et stort utvalg av perspektiver og faktorer som kan forklare Russlands invasjon av Ukraina og Russland ved forhandlingsbordet.

For å bestemme hvilke faktorer jeg skal drøfte i oppgaven er det viktig å ha et bredt kildespekter. For å være sikker på kildenes troverdighet har jeg i begrenset kildesøket til bøker, rapporter og artikler fra anerkjente medier og forlag, som FN og store mediehus. I tillegg til rapporter fra flere uavhengige organisasjoner/tenketanker og forskningsinstitusjoner som Royal United Services Institute (RUSI), Institute for the Study of War (ISW) og Norsk Utenrikspolitisk Institutt (NUPI). For å skape et nyansert bilde har jeg inkludert kilder som representerer hvordan russiske eksperter forklare bakgrunnen for krigen som den russiske tenketanken Russian International Affairs Council (RIAC).

Videre har jeg også bruk transkriberte og oversatte versjoner av Putin sine taler før invasjonen, her er viktig å nevne at Putin ofte blir kritisert for å blande sannhet og løgn i talene sine. Jeg har allikevel valgt å ta med Putins taler fordi de gir oss et innblikk i hva den russiske presidenten selv sier og kan gi oss et innblikk i hvordan han tolker verden og hva slags politikk han fremmer.

2.3 Styrker og svakheter med litteraturstudier

Oppgavens åpenbare styrke er at det finnes et «uendelig» stort bibliotek av kilder med eksperter som forsøker å forklare hvorfor Russland invaderte Ukraina. I tillegg har jeg brukt kilder som er skrevet, bearbeidet og kvalitetssikret av fagfolk som gir kildene troverdighet.

Oppgavens styrke er også en sentral svakhet. Fordi det er så mye informasjon, medieoppslag og meninger om invasjonen av Ukraina, er at det er vanskelig å finne og lese alt om temaet. Derfor vil det være litteratur jeg ikke har funnet og dermed ikke brukt, som kan ha relevans i denne oppgaven. I tillegg må man være ekstra kildekritisk når det er så mange som bidrar i diskusjonen. Jeg tror imidlertid at den utvalgte litteraturen dekker et bredt spekter av kilder som vil hjelpe med å besvare oppgavens problemstilling. Det er derfor viktig å poengtere at ved å gjennomføre litteraturstudie vil det være en svakhet at det vil være kilder, teorier og tekster om temaet jeg ikke har lest.

Den 24. februar kom det en ny medielov i Russland som gjør det straffbart å spre «falske nyheter» og det er ulovlig å bruke ord som «krig», «invasjon» og «angrep» (Amnesty, 2022). Denne loven gjør det vanskeligere å finne russiske kilder som diskuterer invasjonen. Til tross for denne medieloven er det flere russiske journalister som skriver om invasjonen i Russland, men fra andre land. Allikevel kan denne medieloven svekke troverdigheten til russiske kilder. Siden jeg også bruker tolkninger som har kommet i etterkant av 24. februar er dette noe man må være observant på i kildesøket.

En annen faktor som er viktig å nevne om valg av metode er forfatterens politiske bias. I en konflikt som opptar store deler av den vestlige verden er det vanskelig å ikke ha en mening om Russlands beslutning, og hvorvidt den var riktig eller gal. Det gjør jo at selv om dette er en deskriptiv oppgave, så kan den være preget av mine personlige oppfatninger. For selv om jeg har prøv å være så objektiv som mulig i valg av kilder og tolkning av kildene, vil det være mulig at mine tolkninger er påvirket av vestlig tankemåter.

En ulempe med litteraturstudie i forhold til intervju med en primærkilde er at man ikke får dypere informasjon om vedkommende tanker og følelser knyttet til beslutningene. Det ville vært interessant og intervjuet en fra den russiske ledelsen. Men ut ifra oppgavens varighet og ressurser er dette nærmest umulig. For å få med dette primærkilde perspektivet har jeg valgt å ta med talene til president Putin som kilder i drøftingen. På den måten får man frem hva han har sagt og kan koble de opp med hans handlinger.

I en litteraturstudie er det viktig å se dokumentene i lys av konteksten de er skrevet i, og ikke oppgavens kontekst. Dette er fordi dokumentene, artiklene og rapportene er skrevet med andre formål enn å svare på denne oppgavens problemstilling (Tjora, 2021, s. 196). Ved å kontekstualisere kildene unngår man å tolke tekstene i problemstillingens favør noe som ville svekket objektiviteten. Derfor har jeg lest tekstene nøye, plassert de i kontekst og funnet kilder fra begge sider for å kunne fange de faktorene som førte til krig

3. Teori

Teorikapittelet har til formål å danne et fundament for den videre drøftingen av problemstillingen. Jeg har valgt å bruke det teoretiske rammeverket til Matthew Jackson og

Massimo Morelli⁴: «The Reasons for War – An updated survey»⁵ som beskriver hvordan krig skyldes forhandlingsbrudd⁶ og fem grunner til hvorfor forhandlinger feiler⁷. Jackson og Morellis teori er en del av flere teorier som bruker «The Bargaining Model of War»⁸ for å forklare krig. Jeg vil komplementere Jackson og Morelli med Fearsons «Rationalist Explanations of wars» fra 1995.

Denne teorien legger til grunn at krig er et resultat av forhandlingsbrudd, man kan derfor argumentere for at denne teorien støtter opp Carl von Clausewitz sine beskrivelser om at krig er et politisk verktøy, og Thomas Hobbes sine «alles krig mot alle» teori.

Som skrevet i innledningen er det sannsynligvis like mange grunner til krig som det finnes kriger. Dette gjør det vanskelig å skrive én teori som passer alle kriger. Ved å bruke teorien som utgangspunkt i drøftingen kan man på enklere måter forstå den kompliserte virkeligheten og avgjøre hvorvidt teorien kan brukes for å forstå denne krigen.

3.1 Grunner til rasjonell krig

Ifølge teorien til samfunnsviterne Matthew Jackson og Massimo Morelli kan krig mellom rasjonelle stater forklares med to forutsetninger⁹. Det ene er at en av de involverte partene anser gevinstene (ressurser, makt, ære eller territorier) av en krig er større enn kostnadene og ødeleggelsene (dette innebærer også de forventede ødeleggelsene på bygninger og liv). Det andre er mislykkede forhandlinger (bargaining failures), dette kan komme av at partene ikke

4 Jackson og Morelli er to professorer i økonomi og statsvitenskap ved henholdsvis Standord University og Bocconi University.

5 Teorien «The Reasons for Wars – an Updated Survey» er preget av at begreper og forklaringer brukt i samfunnsøkonomisk teori.

6 Krig som en konsekvens av forhandlingsbrudd legger til grunne at det er i stateres interesse å forhandle frem en løsning som gir gjensidige fordeler istedenfor å bruke ressurser på krig.

Forhandlinger i denne sammenheng er definert som en avtale der ingen fordeler kommer uten tap for den andre parten.

7 Jackson og Morellis fem grunner til forhandlingsbrudd er en videreutvikling av James Fearsons «Rationalist explanations for war» fra 1995. Fearon begrunnet at forhandlinger feiler på grunn av punktene: uncertainty, commitment problems og indivisibility of a good. (Fearon, 1995).

8 «The bargaining model of war envision the initiation, prosecution, termination, and consequences of war as part of a single bargaining process» (Reiter, 2003) Modellen brukes for å vise potensielle kostnader og utfall av en konflikt.

9 Jackson og Morelli beskriver også grunner til irrasjonell krig. Dette kan for eksempel være religion og religiøse grunner, hevn, etniskrensing og folkemord.

har blitt enige i en avtale som hadde gitt begge parter gjensidige fordeler eller at partene ikke har klart å håndheve avtalen (Jackson & Morelli , 2011, s. 2). De mener at for å forstå en krig må man ta utgangspunkt i å forstå hvorfor forhandlingene feilet. Fordi rasjonelle aktører burde forhandle frem løsninger for å unngå kostnadene av en krig. (Jackson & Morelli , 2011, s. 9)

Fearon (1995) påpeker imidlertid at dette er en naiv tilnærming til hvorfor rasjonelle aktører går til krig. Han påpeker at noen kriger faktisk er ønsket av aktørene og at beslutningstakerne er villige til å ta kostnadene og risikoen av en krig.

Jackson og Morelli (2011) peker på fem hovedgrunner til forhandlingsbrudd.

3.1.1 Asymmetrisk informasjon (Asymmetric information)

Asymmetrisk informasjon er et begrep som brukes i økonomi for å forklare situasjoner der en part har mer informasjon enn den andre parten. På den måten kan parten med mest informasjon utnytte situasjonen og informasjonen for å dermed fatte bedre beslutninger.

Det er to vanlige forklaringer til hvorfor asymmetrisk informasjon fører til krig. Det ene er at lederen overvurderer egne sjanser for militær suksess og den andre argumenterer for at en rasjonell stat kan mangle informasjon om motstanderens vilje til å yte motstand og kampvilje. (Jackson & Morelli , 2011, s. 10) Dette kommer av at man ikke har informasjon eller misforstår informasjon om fienden¹⁰. Partene kan holde tilbake informasjon slik at motparten ikke kan gjøre fullstendige vurderinger av styrkene og svakhetene. Slik at man ikke ødelegger sine muligheter til «first strike advantages» og for å ikke provosere ytterligere (Jackson & Morelli , 2011, s. 13). Det farlige med dette er at det vil være lettere å gå til krig om man er under overbevisning om at det er stor sannsynlighet for suksess uten store kostnader eller tap.

Informasjon vil kunne gi premisser for om en mulig krig er «verdt» kostnadene, ved at man kan få et inntrykk av de garanterte kostnadene – *ex ante*. De faktiske kostnadene av en krig vil man ikke vite før etter krigens slutt – *ex post* (Fearon, 1995, s. 383). Lite eller feil informasjon kan legge uriktige forutsetninger for suksess. Fordi om informasjonen er feilaktig vil det få følgefeil i sannsynlighetskalkuleringen for kostnadene for suksess.

10 Informasjonen kan handle om forsvarets kvantitet, kvalitet og taktikk, vilje til å kjempe, geografi, motivasjon, politisk klima og/eller den relative sannsynligheten og kostnaden til de forskjellige utfallene.

Til tross for at dette er en vanlig forklaring argumenterer Fearon at krig ikke skyldes mangel på informasjon, da det er i begges interesse å unngå kostnadene av en krig, men at krig skyldes det som hindrer informasjonsdelingen mellom statene (Fearon, 1995, s. 391).

3.1.2 Manglende troverdighet og forpliktelse (Commitment issues)

Ifølge Jackson og Morelli er manglende troverdighet og forpliktelse sannsynligvis hovedgrunnen til at forhandlinger svikter. Dette gjelder flere aspekter som kunne forhindre krig og konflikt, blant annet avtaler om at man ikke skal angripe først. (Jackson & Morelli, 2011, s. 13) Manglende forpliktelse kan føre til krig, selv i tilfeller der partene deler vurderingene om forhandlingsrom. (Fearon, 1995, s. 401) Forpliktelse eller tillit mellom parter har vært problematisk i flere hundreår, og underbygger det naturlige anarkistiske forholdet mellom mennesker og mellom stater.

«Because of this distrust amongst men, the most reasonable way for any man to make himself safe is to strike first, that is, by force or cunning subdue other men – as many of them as he can, until he sees no other power great enough to endanger him. This is no more than what he needs for his own survival, and is generally allowed” (Hobbes, 1651, s. 57)¹¹

Med andre ord, det eneste som stopper en stat fra å ta resurser fra en annen stat er frykten for hevn og motstand.

11 Thomas Hobbes var en stor politisk filosof på 1600-tallet, han var mest kjent for sin kontraktsteori fra verket Leviathan. Hobbes kontraktsteori omhandler et tenkt scenario der mennesker lever uten noen form for politisk autoritet, lover eller regler. (Alnes, 2018) Hobbes mente at mennesket er egoistisk av natur og vil derfor sette seg selv og sine behov i første rekke, naturtilstanden. Han mente at i en slik tilstand ville det bare være naturlovene og selvoppholdelsesdriften som ville vært gjeldene i naturtilstanden (Händler Svendsen, 2021). I følge Hobbes var det i naturtilstanden bare en gjeldene rettighet, den sterkeste rett.

Hobbes mente at et slikt samfunn ikke ville fungert og at menneskets egoisme ville ha ledet til en «alles mot alle krig 11». En slik borgerkrig ville vært uforenelig med det menneskelige ønsket om overlevelse. Så for å unngå borgerkrig og sikre freden inngår man en samfunnskontrakt og avtaler. Dermed overdrar individene makten til et sterkt enevelde (Leviathan) som bestemmer (Gursli-Berg, 2021; Slåttholm Sagdahl, 2021). På et internasjonalt nivå finnes det intet slikt enevelde som kan håndheve internasjonale avtaler, noe som gjør at avtalene må være selvhåndhevende (Jackson & Morelli, 2011, s. 14).

Selvhåndhevede avtaler handler om at det er partene selv som bestemmer avtalens gyldighet og varighet, i tillegg til at de velger selv hvor vidt det er verdt å følge avtalen eller ikke. En selvhåndhevet avtale bør derfor være skrevet på en balansert måte, slik at en krig ikke vil være gunstig for noen av partene. Det må derfor være slik at det fortsatt vil koste mer enn det man kan vinne (Jackson & Morelli , 2011, s. 14) (Telser, 1980).

Jackson og Morelli (2011, ss. 15-17) viser videre fire måter til hvorfor forpliktelse til avtale(r) er en av hovedgrunnene til krig:

3.1.2.1 Tillit mellom partene

Landet som gir resurser, kan ikke stole på at motparten ikke kommer til å kreve mer ressurser og/eller at motparten ikke kommer til å angripe etter å ha mottatt resurser. Det er derfor ikke «trygt» å inngå en avtale om man ikke kan stole på den andre parten til å opprettholde sin del av avtalen.

3.1.2.2 First Strike Advantage

På grunn av overraskelse og stealth vil angriperen få en signifikant fordel av å angripe først. Hvis det ikke var en fordel å angripe først og landene hadde en velbegrunnet gjensidig forventning av krigens utfall, ville man unngått krig ved at man finner en løsning for begge parter som unngår krig. For at dette skal fungere setter man som et premiss at alle forventer at krig er det verste utfallet, og da antar at man utfallet av krigen er uavhengig av hvem som starter den. Dette er ikke en absolutt sannhet, da krigens utfall ofte påvirkes av hvem som starter den.

3.1.2.3 Preventiv krig / forebyggendekrig

Selv i tilfeller der land er relativt like, kan et land frykte at motparten skal fremtidig vokse seg større og sterkere, som vil påvirke den fremtidige maktbalansen. Dermed kan et land angripe et annet land kun for å unngå å bli angrepet av det samme landet ved en senere anledning. Eksempelvis A går til militært angrep på B fordi det finnes tegn på at B planlegger å gå til militært angrep på A i løpet av en viss tid, slik blir B avverget fra å virkeliggjøre fremtidige militære angrep på A.

Preventiv krig/forebyggendekrig må ikke forveksles med forkjøpskrig som er når det finnes klare bevis og indikasjoner på at B kommer til å angripe A. Da vil det være fordel for A å angripe B først for å avverge B fra å gjennomføre fremtidige angrep.

3.1.2.4 Krig som et forhandlingskort

Det siste punktet handler om at krig er et element i forhandlingsprosessen, og at et land går til krig mot et annet fordi det på sikt kan gjøre at motparten er mer villig til å inngå en avtale som ikke er i dere favør eller gjensidig fordelaktig.

3.1.3 Udelelige ressurser

Noen forhandlinger brytes fordi partene ikke blir enige om hvordan man skal fordele ulike ressurser, i tillegg stiller dette også krav til at ressursen kan deles mellom partene. I mange situasjoner er det ofte umulig å dele en ressurs likt mellom to (eller flere parter), for eksempel territorier eller naturressurser. Det vil være en som «taper» på en slik fordeling. Derfor vil krig kunne oppstå som eneste løsningen for å få den delingen man selv ønsker. (Jackson & Morelli , 2011, s. 18)

«Territory is the most important example, since it may provide economic resources that can be used for the military or be strategically located [...]. Territory is probably also the main issue over which states fight wars. » (Fearon, 1995, s. 408) På grunn av territoriets viktighet kan en stat preferere krig til fordel for status quo, og dermed vil forhandlingene brytes.

3.1.4 Prinsipal-agent-problemer (Agency problems)

«The leader of a country might not face the same risks as the country's citizens, or it might be that the leader expects greater gains or glory from a war than the citizens.» (Jackson & Morelli , 2011, s. 18)

Prinsipal-agent teori er en samfunnsøkonomisk teori som handler om insentiver som gjør at målene til prinsipalen (lederen/arbeidsgiver/statsoverhode) og agentene (underordnede/arbeidstakere/befolkning) samsvarer med hverandre. Utgangspunktet for teorien er prinsipal-agent-problemene, som er når målene ikke samsvarer (Andresen & Idsø, 2016).

Selv når beslutningstakerne er informert kan konflikter fortsatt være et rasjonelt valg når beslutningstakernes preferanser står imot befolkningen sine. Altså et prinsipal-agent-problem (Jackson & Morelli , 2011, s. 18).

Hvorvidt en leder representere landet preferanser hanger i mange tilfeller sammen med hvordan styresett det er i landet, om det er demokrati eller ikke. Dette er fordi at en demokratisk valgt leder er avhengig av støtte fra befolkningen. Krig koster mye ressurser uansett utfall, og i demokratier er det vanskelig å få støtte fra befolkningen ved et eventuelt

tap. Dette gjør at demokratiske ledere er mindre tilbøyelige for å «velge» krig enn ikke-demokratiske valgte ledere (Jackson & Morelli , 2011, s. 19).

3.1.5 Multilaterale avtaler

I krig og konflikt er det viktig å forstå de multilaterale avtalene og interaksjonene land har på tvers av hverandre¹². Prinsippet handler om at man er sterkere sammen, enn alene. For å eksemplifisere dette punktet kan man se for seg at det er tre likestilte land med like resurser. Dermed hvis to av statene samarbeider mot en tredje stat vil de vinne en krig med relativt lave kostnader. I en slik situasjon kan hvilke som helst to stater samarbeide mot en tredje og vinne, for så senere fordele ressursene seg imellom. I utgangspunktet kan derfor hvilke som helst to eller flere land samarbeide mot et tredje og vinne. (Jackson & Morelli , 2011, s. 20)

4. Historiske forhold

For å kunne drøfte nåtiden er det viktig å kjenne til fortiden og historien. I dette kapittelet vil jeg redegjøre for Ukraina og Russland sitt forhold fra Sovjetunionen 1922 til oppløsningen av Sovjetunionen i 1991, Russland og Putins utenrikspolitikk siden år 2000 frem til i dag og Ukraina fra 1991 til i dag. Ved å studere historien vil man få et bredere perspektiv på politiske motiver, handlemåter, troverdighet og årsaksforklaring. Dette vil være nyttig for å diskutere problemstillingen «*Kan Russlands invasjon av Ukraina vinteren 2022 forklares med mislykkede forhandlinger?*».

4.1 Ukraina og Russland 1922-1991

Ukrainas historie er preget av at landet har vært underlagt flere forskjellige riker og at Ukrainas befolkning har tilhørt ulike folkegrupper. Hovedsakelig har Ukraina vært underlagt Polen og det russiske riket. Til tross for dette har Ukraina hatt en sterk nasjonalistisk bevegelse og sterke minner fra da landet sist var selvstendig fra før Peter den Store. Det var først i 1918 at det ble gjort forsøk på å danne en moderne selvstendig Ukrainsk stat, kort tid etter, i 1922 ble Ukraina en del av Sovjetunionen. (Kolstø & Paulsen, 2020)

Russland og Ukraina var en del av Sovjetunionen fra 1922 til Sovjets oppløsning i 1991. I 1954 bestemte ledelsen i Sovjetunionen å overføre Krimhalvøya fra den russiske delen

¹² Det behøver ikke være aktører på tvers av landegrenser. Det kan også være forskjellige aktører med forskjellig målsetning innad i stater/land, for eksempel utbryter republikker.

(RSFSR) og til den ukrainske sovjetrepublikk (USSR). Dermed var Krim administrert av ukrainerne. (FN-sambandet, 2022) Overføringen fra USSR til RSFSR var ført og fremst en symbolsk handling da begge republikkene, USSR og RSFSR, hadde territoriell integritet over Krim så lenge Sovjetunionen eksisterte (Howard & Pukhov, 2014, s. 209) (Holm-Hansen, 2022). Etter at Sovjetunionen oppløses i 1991 og Ukraina erklærer seg som en selvstendig stat, godtar ledelsen i Moskva at Krim forblir Ukrainisk til tross for at store deler av befolkningen på Krim er etniske russere. Dermed blir Krim en folkerettslig del av Ukraina etter den kalde krigs slutt. (FN-sambandet, 2022)

Geopolitisk var Ukraina viktig for Russland. Ukrainas geografiske plassering med mange viktige østeuropeiske naboer fra tidligere Sovjet, og land som senere kom til å bli NATO medlemmer. I tillegg til kystlinjen til Svartehavet med havner og maritimebaser (Gessen K. , 2022). For Russland var ikke Ukraina bare geopolitisk viktig, men også kulturelt og historisk viktig. Selv om den største delen av befolkningen i Ukraina var ukrainere, var det fortsatt en stor andel etniske russere, spesielt i den østlige delen av Ukraina og Krim (Gessen K. , 2022).

4.2 Putin og Russland siden 2000

Våren 2000 blir Vladimir Putin valgt til president i Russland, og han har vært i den rollen frem til i dag¹³. I sin første tale som president uttalte Putin at han var den første demokratisk valgte lederen i landets historie og at dette viste at Russland var på vei til å bli en moderne, demokratisk stat (Holm-Hansen, 2022).

I løpet av Putins første presidentperiode var utenrikspolitikken preget av å gjenopprette Russland som en stormakt og oppnå samarbeid med USA og andre vestlige land. Det første året hadde president Putin en aktiv utenrikspolitikk og besøkte statsledere rundt om i hele verden.

Til tross for at det er uenigheter mellom Russland og USA på flere punkter, hadde de to presidentene Putin og George W. Bush et godt forhold. På denne tiden fremstår det svært tydelig at Putin er villig til å gå langt for at Russland og USA skal være partnere i internasjonal politikk. Etter terrorangrepet mot USA den 11. september 2001 var Putin den første statslederen som uttrykte sin medfølelse og støtte. Allerede den 24. september annonserer Putin på fjernsynet at Russland skal hjelpe USA med militæraksjonen i

13 Med unntak av årene 2008-2012, fordi loven på den tiden tilsa at en president ikke kunne sitte ut over to presidentperioder. Mellom 2008-2012 var Putin statsminister.

Afghanistan med å dele etterretningsinformasjon, stille russisk luftrom til disposisjon, delta med redningsaksjoner på Afghansk territorium og tidligere Sovjet stater stille sine flyplasser til disposisjon for amerikanerne. USA og Storbritannia hadde stor nytte av den Russiske hjelpen. Dette er bare eksempler på hvor langt Putin var villig til å strekke seg for å oppnå partnerskap med USA. Til tross for Putins sine forsøk på samarbeid med USA, mislyktes Putin med det.

I løpet av den neste presidentperioden er Putins mål å skape en multipolær verdensorden, med Russland som en ledende makt og gjøre Russland viktigere i FN. Dette gjør han ved å rette fokus mot folkeretten, og ikke-innblanding i andre staters indreforhold. I tillegg til å sette Russland på kartet i verdensøkonomien. Samtidig er russisk sikkerhet selvsagt viktig å bevare og kontroll i nærområdene. Mars 2004 blir Bulgaria, Romania, Slovakia, Slovenia, Estland, Latvia og Litauen NATO medlemsland, det ble oppfattet spesielt provoserende at tidligere Sovjetstater tilsluttet seg NATO.

Fra å søke samarbeid med USA i sin første presidentperiode, endrer dette seg i den andre perioden. Da Putin tar et oppgjør med USAs under Den internasjonale sikkerhetskonferansen i München i 2007 (Holm-Hansen, 2022). Der erklærer han at USAs forsøk på å etablere en unipolær verden var dømt til å mislyktes og at forsøket på dette var hovedgrunnen til samtidens problemer (Holm-Hansen, 2022). Dette ved at USA prøver å påtvinge resten av verden sine normer innenfor økonomi, politikk og humanitære forhold. Denne talen markerer et skille i Russlands og Putins politikk, spesielt utenrikspolitisk. I februar 2009 tilbyr den amerikanske visepresident Joe Biden en «reset» (nullstilling) av forholdet mellom Russland og Ukraina. Dette kom av at forholdet mellom de to stormaktene hadde utviklet på en uheldig måte.

Da Putin igjen kom til makten i 2012 i sin tredje presidentperiode var stemningen en helt annen, og Russland ble møtt med mye motstand fra USA og vestlige land. Russland var på sin side svært negative til USAs innblanding i Syria i den arabiske vår (2010-2011). I tillegg involveres Russland i Ukrainas innenrikspolitikk i 2013 under presidentvalget. Noen måneder senere, mars 2014, angriper Russland Krimhalvøya i Ukraina.

Løpet av 2021 fullfører Russland sin «Nord Stream 2 gasslinje» som går direkte fra Russland til Tyskland. Gassledningen var ferdig i 2021, men mangler Tysk sertifisering. Når og om den blir operativ, vil den øke gassforsyningen til Europa betraktelig. Mange vestlige land, blant annet USA, Storbritannia, Polen, Ukraina og flere EU land, har vært imot gassledningen siden

prosjektet ble lansert i 2015, fordi man frykter at gassledningen kan øke Russlands innflytelse på Europa.

Fra å være «den første demokratisk valgte lederen i Russland» og USA vennlig til å i dag er det merkbare forskjell i Putin sitt fokus og uttalte mål. I dag er Putin en autoritær leder, med mye makt. Det har ikke vært større spenning mellom øst og vest siden den kalde krigen. Andrei Kolesnikov mener at dagens regime kan best beskrives som «hybrid totalitarisme»¹⁴ (Kolesnikov, 2022), det vanlige er å kalle regimet et autokrati¹⁵.

4.3 Ukraina mellom 1991-2014 – landet i midten

Siden uavhengighetserklæringen i 1991 har Ukraina vært preget av mye politisk uro rundt spørsmål om utenrikspolitikk og de politiske spillereglene. (Holm-Hansen, Kolstø, & Paulsen, 2022) Ukrainsk politikk har siden vært full av konflikt og demonstrasjoner har blitt en del av hverdagslivet. I løpet av Ukraina sine 30 år som selvstendig stat vært preget av et skiftende politisk ståsted og påvirkning. Det politiske ståstedet er i stor grad knyttet til geografi, de fleste EU tilhengerne bor i vest og de fleste russland-tilhengerne bor i øst, i tillegg til at Ukraina blir på flere områder påvirket av Russland på den ene siden og NATO på den andre siden. (FN-sambandet, 2022) Østens ideologi handlet om kommunisme, mens vesten ideologi handlet om kapitalisme og demokrati. (FN-sambandet, 2022) Denne rivaliseringen har fortsatt etter Sovjetunionens oppløsning.

Presidentvalgene i Ukraina har vært preget av mye uro, valgfusk og ustabilitet. Russland har ved flere ganger uttrykt misnøye og påstår at valgene i Ukraina er preget av vestlig innflytelse. Blant annet vurderte Vestlige land avskaffelsen av President Janukovytsj som noe positivt for demokratiet i Ukraina, Russland derimot hadde et helt annet syn på avsettelsen av presidenten. De mente at vesten hadde hjulpet demonstrantene med å avsette presidenten, for å så få en pro-vestlig, anti-Russland ledelse i Ukraina, som senere skrev under på assosiasjonsavtalen med EU. (FN-sambandet, 2022)

¹⁴ Kolesnikov bruker begrepet hybrid totalitarisme som er hybrid mellom autokrati og totalitarisme. (Kolesnikov, 2022) «Totalitarisme er en betegnelse på politiske systemer hvor myndighetene i prinsippet kontrollerer all aktivitet i samfunnet, selv den som foregår i familien.» (Berg, Braanen, & Thorsen, 2020)

¹⁵ «Autokrati er styreformert der mesteparten av den politiske makten er samlet i hendene på en enkeltperson eller en forholdsvis liten gruppe, med forholdsvis få konstitusjonelle eller institusjonelle begrensninger på hvordan denne makten utøves. [...] Et autoritært regime er blant annet kjennetegnet av begrenset ytringsfrihet og et fravær av frie og demokratiske valg.» (Thorsen, 2022)

4.4 Krim 2014

Putin skjønte raskt at Janukovtsj' etterfølger kom til å bli en vestligvent president og at Ukraina kom til å få en sterkere vestlig innflytelse. Russlands baser i Sevastopol på Krim var viktig for Russlands Svartehavsflåte. Dermed skjønte han at for å bevare den russiske flåten på Krim og unngå at det skulle bli en fremtidig NATO base, «måtte» han erobre Krimhalvøya med bruk av militærmakt. (Knutsen, 2022; FN-sambandet, 2022) I mars 2014 annekterer Russland Krimhalvøya.

Russland gjennomførte en folkeavstemning på Krim om de skulle slutte seg til Russland eller ikke. Valget ble ikke anerkjent internasjonalt og i FNs sikkerhetsråd fordi valget ikke fulgte de formelle kravene for folkeavstemninger. (FN-sambandet, 2022) Allikevel, noen dager senere blir Krim og Sevastopol registrert som nye delstater i Russland. (Holm-Hansen, 2022)

Russland ga støtte til pro-russiske opprørsgrupper i Øst-Ukraina. Disse opprørsgruppene var inspirert av annekteringen av Krim og de var imot myndighetene i Kyiv. (FN-sambandet, 2022) Dette førte til flere voldelige kamper mellom opprørsgrupper og den ukrainske hæren. Fra april 2014 var det flere kamper i provinsene Donetsk og Luhansk. Konfliktene i Øst-Ukraina i perioden 2014 og 2021 mellom opprørsstyrkene og ukrainske regjeringsstyrker har kostet over 14 000 liv. (Holm-Hansen, 2022)

4.5 Ukraina: fra 2018 til i dag

I 2019 blir det nytt presidentvalg, komikeren og skuespilleren, Volodymyr Zelenskyj vinner valget med 73% av stemmene, den største valgseieren i Ukraina siden 1991. (Gessen K. , 2022) Zelenskyj gikk til valg med budskapet om fred med Russland, og ønsket mer dialog med Putin. De neste årene synker Zelenskyjs oppslutning ned til 20 prosent på grunn av Zelenskyjs mislykkede forsøk på fredsavtaler og -samtaler, og fordi han hadde begynt å forfølge sine motstandere hvor en ble satt i henholdsvis husarrest og en den andre siktet for landsforræderi. (Gessen K. , 2022)

Amerikansk etterretning rapporterer i november 2021 om usedvanlig store troppeansamlinger nær grensene til Ukraina. I februar øker antallet soldater på grensa til over 100 000 soldater. Russland benekter den amerikanske etterretningen, men krever at Ukraina må garantere at de ikke skal bli NATO-medlem. (Holm-Hansen, 2022) 21. februar annonserer Putin de to utbrytterrepublikkene Donetsk og Luhansk i Øst-Ukraina som selvstendige stater. Og 24. februar erklærer Putin en spesial-operasjon, og invaderer Ukraina med aggressive angrep fra flere fronter.

5. Drøfting

Dette kapittelet skal gjennom drøfting svare på problemstillingen «*kan Russlands invasjon av Ukraina vinteren 2022 forklares med mislykkede forhandlinger?*» ved å bruke det teoretiske rammeverket til Jackson og Morellis opp mot faktorene som er funnet gjennom litteraturstudien.

Som redegjort i teorien kan krig forklares med to forutsetninger. Det ene er at kostnadene av krigen ikke må være overveldende høye og gevinsten av konflikten må være større eller viktigere enn kostnadene. Det andre er at partene ikke blir enige om en avtale, på grunn av forhandlingsbrudd. Dersom disse forutsetningene ikke er til stede, altså at gevinsten ikke er verdt kostnadene eller at forhandlingene fører frem til en avtale vil man unngå krig.

Den 24. februar erklærer Putin en spesialoperasjon mot Ukraina, ifølge teorien må derfor en av de to forutsetningene har vært til stede. At det har vært forhandlingsbrudd og/eller at Putin har vurdert at kostnadene er verdt gevinsten. Drøftingen vil derfor undersøke hva som førte til forhandlingsbrudd og hvorvidt det teoretiske rammeverket til Jackson og Morelli passer for å forklare årsaken til denne konflikten mellom Russland og Ukraina.

5.1 Asymmetrisk informasjon

Jeg har identifisert tre faktorer til at asymmetrisk informasjon kan ført til forhandlingsbrudd. Det ene er overvurdering av egne styrker, det andre er undervurdering av motstanderens motstandsvilje og styrker og det siste er vurderingen av de kjente og ukjente kostandene – *ex ante* og *ex post*. Derfor må man stille spørsmålet: hva slags informasjon Putin hadde om de Ukrainske styrkene og landets kampvilje når planene ble lagt og besluttet?

5.1.1 Overvurdere seg selv og undervurdere fienden

I Putin sin tale den 24. februar forteller han at Russland evaluerer fienden uten illusjoner og ekstremt realistisk (2022b). Siden 2008 har Russland har hatt stor militær suksess i Georgia, Krim og Syria. Suksessen har kommet med relativt små kostnader og på relativt kort tid.

Trodde Putin at han kunne bruke samme taktikk i Ukraina? (Gessen K. , 2022)

Ukrainas landområder er 302% større en Georgia, og Ukraina har Europas nest største forsvar i antall soldater, kun «slått» av Russland¹⁶. Å invadere et land på størrelse med Ukraina krever

¹⁶ Russland sitt forsvar er betydelig større enn Ukrainas, men for å sette det i sammenheng med Europa og Russlands tidligere motstandere.

enorme ressurser, flere hundretusen soldater med tilsvarende logistikk, materiell og kommando og kontroll. Totalt sett krever det mer av det russiske forsvaret å invadere Ukraina enn de tidligere militære invasjonene i Georgia, Syria og Krim.

I begynnelsen av februar 2022 melder amerikansk etterretning at Russland driver styrkeoppbygging på grensen til Ukraina. Vestlige land anslo på det tidspunktet at det var rundt 100.000 soldater utplassert langs grensen (Rydjord, 2022). På den ene siden kan man bruke antallet soldater for å peke på at Russland undervurderte det Ukrainske forsvaret. Grunnen til dette, som også Asle Toje peker på, er fordi at i krigens matematikk må angriperen ha 2:1-overtak over forsvareren. Med Russlands 100.000 soldater, hadde de snaue 1:2,5-ratio i angrepet mot det stående Ukrainske forsvaret på 250.000 stykker¹⁷ (Toje, 2022b). Clausewitz peker også på at det er mye lettere å forsvare, altså å vedlikeholde, enn å angripe. (Clausewitz, 2020, s. 512) Dette forholdstallet mellom russiske og ukrainske soldater gjorde at flere eksperter anså en invasjon som urealistisk fordi det er dumt å ha færre soldater i angrep enn det motstanderen har i forsvar. Dersom Russland har vurdert fienden like realistisk som han gir uttrykk for, kan man anta at russisk etterretning vurderte de ukrainske styrkene til å være dårligere rustet enn de Russiske?

På den andre siden er Russland militært overlegne Ukraina, og samlet sett har de alle mange flere kapasiteter enn det Ukraina har i sitt repertoar. Allikevel viste det seg på kort tid etter invasjonen at det var to sentrale svakheter med planen deres: etterretning og logistikk. Det ser ut til at Russland trodde at de ville bli mottatt som frigjørere da de invaderte Ukraina (Toje, 2022b).. Derfor er det rimelig å anta at Russland ikke trodde de ville bli møtt med militære motangrep, og at planen belaget seg på hjelp fra Ukrainske myndigheter, befolkning og militære styrker. Realiteten viste noe helt annet

5.1.2 Undervurdere motstandsviljen

Fra Putin og Kreml sitt synspunkt er denne «spesialoperasjonen» ment for å hjelpe ukrainere fra sin egen regjering. Denne overbevisningen kan ha bidratt til at Russlands snevre perspektiv på Ukrainas motstandsvilje og at de russiske styrkene skulle som nevnt bli tatt imot som frigjørere.

17 (Leraand, Jarslett, Paulsen, & Rei, 2022)

I februar 2022 gjennomførte FSB¹⁸ en undersøkelse i Ukraina som undersøkte ukrainernes motstandsdyktighet, og ukrainernes tillit til regjeringen og de militære styrkene. Denne undersøkelsen ble brukt for å informere russiske beslutningstakere. Undersøkelsen viste *“According to the polling data, Ukrainians in early February were, by and large, pessimistic about the future and apathetic about politics, and did not trust politicians, political parties or the majority of Ukraine’s domestic institutions”* (Reynolds & Watling, 2022). Målingene viste at 67% ikke stolte på President Zelenskyj, kun 8% hadde tillit til det Ukrainske parlamentet og hele 40% av respondentene oppga at de ikke ville forsvare Ukraina. Samtidig viste målingene også at Ukrainas væpnede styrker hadde støtte fra 68% av befolkningen, og 51% trodde at de Ukrainske styrkene kunne slå tilbake på en invasjon fra Russland til tross for at Ukrainas kapabiliteter både er færre og i dårligere stand enn Russland sine. Selv med Russland sin styrkeoppbygging på grensa til Ukraina, trodde 90% at det ikke nødvendigvis ville bety en invasjon¹⁹ (Reynolds & Watling, 2022).

En slik måling ga russiske beslutningstakere informasjon om befolkningen de kom til å møte i Ukraina. I krigføring er det viktig å kjenne sin fiende, en slik undersøkelse burde gir beslutningstakerne bedre beslutningsgrunnlag.

Allikevel er problemet med slike undersøkelser er at de er en målestokk i et enkelt øyeblikk. I stabile tider kan slike undersøkelser gi trender og data over tid, men destabilisering kan føre til store skifter i trendene. Da FSB gjennomførte undersøkelsen trodde 90% at en invasjon var usannsynlig, og man kan derfor anta at befolkningen har svart ut ifra antagelsen om at de er trygge. Historisk sett har det vist seg at militære angrep vil øke motstands- og kampviljen til befolkningen, og det vil føre til et intenst hat mot angriperen, på den måten vil det samle folket (Reynolds & Watling, 2022). Så til tross for at FSB sin undersøkelse kan ha vært rett på daværende tidspunkt og relativt tett opp mot invasjonstidspunktet, sa den lite om hvordan et angrep eller invasjon kom til å påvirke trendene i statistikken.

¹⁸ FSB er den russiske føderale sikkerhetstjenesten. FSB har ansvaret for etterretningsvirksomheten ovenfor fremmede land og kampen mot organisert kriminalitet. (Aukrust, 2021)

¹⁹ Som nevnt i punkt 5.1.1, var det flere eksperter som heller ikke trodde på en invasjon. Det var derfor ikke urimelig at befolkningen ikke opplevde styrkeoppbyggingen som en reell trussel mot freden. Det gav rett og slett ikke mening for mange for hvorfor Putin skulle være villig til å risikere kostnadene av tap, sanksjoner og endring i sikkerhetspolitikken.

5.1.3 Vurdering av *ex ante*

For å kunne kalkulere hvorvidt et angrep er verdt kostnadene må man sette en *ex ante* som forteller noe om hvor mye man antar at det vil koste uansett. Dersom de invaderende russiske styrkene hadde blitt sett på som frigjørere og ukrainerne ville overgitt seg med engang, ville kostnadene vært svært lave. Dette var på mange måter et russisk drømmescenario, uten realistiske evalueringer av fienden.

For krigen har ikke bare økonomiske konsekvenser på slagmarken, men et angrep vil få økonomiske og politiske konsekvenser langt utenfor slagmarken. Da Russland angrep Krim i 2014 reagerte vesten og USA, med å sanksjonere Russland. Sanksjonene dekket bredt, men fikk ikke alle de ønskelige konsekvensene. For Kreml var annekteringen av Krim en suksesshistorie, Ukraina kjempet i liten grad tilbake og vesten reagerte mindre enn forventet. (Gel'man, 2022)

Flere var enige om at en invadering av Ukraina i 2022 ville få enda større økonomiske konsekvenser for Russland (Toje, 2022a), og at de økonomiske sanksjonene kom til å ramme befolkningens inntekt og inflasjonen i større grad enn i 2014 (Mangott, 2022). President Biden ga allerede svar til Putin 22. februar om at Russland kom til å bli straffet med hardere sanksjoner enn i 2014, det var før invasjonen (2022).

Så fremt Putin vurderte at kostnadene av invasjonen kom til å være lave på grunn av lite ukrainsk motstand, og at Russland var bedre rustet mot sanksjoner nå enn de var i 2014 (Morris, 2022), er det rimelig å anta at den totale vurderingen av *ex ante* var så lav at gevinsten var verdt kostnadene.

5.2 Manglende troverdighet og forpliktelse

Jackson og Morelli peker ut at forpliktelse til avtaler og tillit mellom stater som hovedgrunn til brudd i forhandlinger. Forholdet mellom Ukraina og Russland går langt tilbake i tid, på både godt og vondt, spesielt siden annekteringen av Krim i 2014 har forholdet mellom landene blitt testet. Så her blir et spørsmål man må stille: kunne Russland stole på Ukraina under forhandlingene? Hva slags inngangsverdier hadde Russland til forhandlinger med Ukraina?

5.2.1 Tillit mellom partene

Det er gjort flere forsøk på fredsavtaler mellom Ukraina og Russland de seneste årene, blant annet Minsk-avtalene²⁰ mellom 2013-2015. Minsk-avtalene skulle stoppe voldshandlingene i Øst-Ukraina, men avtalen blir brutt av begge sider ved flere anledninger (Holm-Hansen, 2022a). At det under Minsk-avtalene ofte var brudd på våpenhvilen og andre deler av avtalen kan ha påvirket tilliten mellom partene i fremtidige forhandlinger.

President Zelenskyj gikk til valg med løfte om å gjenopprette freden med Russland. I løpet av 2019 møter Zelenskyj og President Putin hverandre for å forhandle frem en fredsavtale for Krim, Donetsk og Luhansk, forhandlingene ble brutt fordi partene ikke ble enige om en avtale som gir gjensidige fordeler.

Videre klandrer Putin Ukraina for å ikke ha tatt diskusjonene om Donbass seriøst, og at Ukraina er ansvarlige for å ha arrangert blodige provokasjoner i Donbass. (Putin, 2021) I talen den 24. februar sier Putin at de har prøvd alt for å løse situasjonen i Donbass med fredelige avtaler, til og med avholdt folkeavstemninger. «Alt for ingenting» (2022b).

I tillegg har Putin reagert på Ukrainske myndigheter som russiskfiendtlighet, spesielt som resultat av forhandlingene med President Zelenskyj. Dette innebærer at Zelenskyj sperret tre pro-russiske tv-kanaler, og fikk Putins allierte Viktor Medvedchuk ble arrestert i Ukraina. Russland ville ikke fortsette forhandlinger med Zelenskyj da de mente at han var USAs marionett. (Kofman, 2022)

Fra Kyiv sitt perspektiv er det uakseptabelt å gå med på de russiske kravene med å gi opp eget territorium til Russland. Ukraina kritiserer Russland for å forhandle med ultimatus form og trusler, slik at i realiteten ikke har vært mulig å gjøre forhandlinger med Russland (Haaland & Holtsmark, 2022).

²⁰ Minsk I avtalen inneholder tolv punkter, blant annet at partene skal forplikte seg til umiddelbar våpenhvile og legge til rette for at Organisasjon for samfunn og sikkerhet i Europa (OSSE) skal kunne overvåke overholdelsen av våpenhvilen. (Holm-Hansen, 2022a) Minsk II var en videreføring av Minsk I som kom i 2015 og inneholder mange av de samme punktene, men med noen modifikasjoner. Også denne avtalen blir brutt ved flere anledninger av begge parter.

Selv om Minsk-avtalene blir brutt bidrar de allikevel til en deeskalering i Øst-Ukraina, og begrenser den mest akutte perioden mellom 2014 og 2015.

Etter vanskelige forhandlinger, gjentatte brudd av minskavtalene fra begge sider, Russisk støtte til opprørsgrupper i Ukraina og stort press på Ukrainske myndigheter, er det rimelig å anta at tilliten mellom partene var slitt. Og at partene ikke stolte på at motparten kom til å holde sin del av avtalen. Dette kan også ha bidratt til at forhandlingene var i ultimatumens form.

5.2.2 «First Strike Advantage»

Jackson og Morelli viser til at det er fordel å angripe først. Et premiss de legger til grunne for at det skal være verdt å angripe først, er hvis man tror at krig uansett er utfallet. I forkant av invasjonen uttrykte Putin en økt bekymring for den Ukrainske utviklingen med nynazister, Anti-Russland og NATO, og det kan tenkes at Putin var under oppfatning av at Russland kom til å bli angrepet i nær fremtid. (Putin, 2022a) Vestlige stater og Ukraina benektet Russlands anklager. (Biden, 2022) Den vestlige påstanden kan enkelt underbygges ved at Ukraina ville sannsynligvis tapt stort på å angripe Russland. Dette er fordi Ukraina er militært og økonomisk underlegne, i tillegg ville det ikke vært hensiktsmessig for Ukraina å bli sett på som en aggressor da de har forsøkt å bli medlem av NATO og EU i flere år. Det kan derfor argumenteres at Russland uansett alltid vil ha «first strike advantage» ovenfor Ukraina selv som NATO medlem, da NATO har en defensiv strategi.

5.2.3 Preventiv krig

Det kan argumenteres at Russland går til krig mot Ukraina nå, fordi det er *mulig*. For om Ukraina var NATO-medlem den 24. februar 2022 ville sannsynligvis angrepet ikke funnet sted²¹. Det Putin frykter er Ukrainas utvikling siden 2013 og annekteringen av Krim. For siden 2013 har Ukraina blitt mer demokratisk, vestvendt og stadig mer velstående.

Utviklingen ser heller ikke ut til å avta. Dette er trender som skyver Ukraina lengre unna Russland og Russlands interessesfære. (Haaland & Holtsmark, 2022)

Dette er fordi Russland angrep Ukraina uten at Ukraina hadde gitt klare indisier på opprustning og/eller intensjoner om å angripe Russland først. Ukraina kan ikke bli NATO medlem før Krimkonflikten er løst, noe Russland selv har kontroll på²². I tillegg til at Ukrainas forsvar ikke er i stand til å angripe en av verdens største militærmakter.

²¹ Da ville Ukraina vært beskyttet at NATOs artikkel 5 - et angrep på et medlemsland er et angrep på alle. (Haaland & Holtsmark, 2022)

²² Så lenge Krim-konflikten har vært uløst mellom Russland og Ukraina, har ikke Ukraina vært kandidat for å bli medlem av NATO. Alliansen tar ikke opp medlemmer som har uløste territoriale konflikter. Inntil videre ligger løsningen på denne konflikten i Russlands hender. (Haaland & Holtsmark, 2022)

5.2.4 Krig som et forhandlingskort

Et annet syn er at krig er den eneste måten Russland kan få tvunget frem en avtale de er fornøyde med, siden Kyiv nekter å gi opp Krim, Luhansk og Donetsk. Kravene Russland har hatt i de siste forhandlingene har vært uakseptable for Kyiv, noe som har ført til forhandlingsbrudd. Det kan derfor argumenteres for at Russland bruker krig som en del av forhandlingene for å få Kyiv til å være mer villig til å inngå en avtale for er i favør av Russland (Krashennikov, 2022).

“However, an open war with Ukraine will not solve the existing security problems, even if new territories are under control. The economic cost of the war may be simply unacceptable due to qualitatively new sanctions, including bans on the purchase of Russian oil. But Russia is more likely to benefit from the very possibility of such a scenario. It can serve as a signal to the West about the potentially high cost of ignoring Moscow’s security interests, as well as an incentive, at least in the short term, to avoid Ukraine’s military integration and military activity near Russian state borders.”
(Timofeev, 2022)

Dermed er krig Russlands eneste måte å markere til den vestlige verden at de ikke er redd for å bruke militærmakt for å presse gjennom sine krav. Dette gjør at Russland kan bli oppfattet som et farligere land å gjøre forhandlinger med, fordi konsekvensene er så store – noe Russland tilsynelatende ikke bryr seg om.

5.3 Udelelige ressurser

Putins mål med krigen er tredelt, der to av målene handler om territorium. Det ene er at Krim skal anerkjennes som en del av Russland og det andre er at folkerepublikkene Donetsk og Luhansk anerkjennes som selvstendige stater.

Krim ble en del av Ukraina under Sovjetunionen i 1954, den gang var overføringen av Krim fra RSFSR til URRS bare symbolsk. I artikkelen «On the Historical Unity of Russians and Ukrainians» av Putin skriver han at Russland er positive til at nasjoner skal være selvstendige etter oppløsningen av Sovjetunionen i 1991, men at det forutsetter at de nasjonene som blir selvstendige må gjenopprette de grensene man hadde før opprettelsen av Sovjetunionen i 1922. (2021)

Uenighet om territorier er en av hovedgrunnene til krig, fordi at noen territorier kan alene gi strategiske fordeler (Fearon, 1995). Krimhalvøya er strategisk viktig for Russland, i byen Sevastopol har de sin største marinebase i Svartehavet. Svartehavsflåten til Russland er svært

viktig, for i tillegg til å dominere selve Svartehavet, muliggjør denne basen oppdrag i Middelhavet, Sør-Atlanteren og Indiahavet. Selv om Russland har en stående avtale til 2042 med Ukraina som gjelder basen, har Ukrainas utenrikspolitikk de seneste årene gjort Russland usikre på om avtalen vil vedvare (Center for Strategic & International Studies, 2014). Å risikere å miste denne basen til Ukraina og hypotetisk sett NATO ville hatt store konsekvenser for Russland.

Samtidig som at Krimhalvøya «bare» har vært Ukrainsk territorium siden 1954 er det i dag snart 70 år siden Krim var en del av Russland. I tillegg har krimhalvøya sin egen minoritet – krimtatarene. I innlegget «Time to remind Russia that Crimea is Ukraine» legger forfatteren Oleksii Rezniov²³ stor vekt på at Russland fronter en kampanje der Krim alltid har vært russisk og at ukrainere og russere er «ett folk». Reznikov mener at dette bare en versjon av historien, og ikke nødvendigvis den riktige (Reznikov, 2021). Samtidig har Russland flere økonomiske, politiske, kulturelle og familiære bånd til Ukraina, som gjør at Ukraina er viktig for Russlands identitet og plass i verden (Masters, 2022).

Allikevel er Krim, Donetsk og Luhansk Ukrainsk, og som en selvstendig stat er det uaktuelt for Ukraina å gi fra seg territorium. Ukraina kan ikke godta Russland sine krav om å gi fra seg territorium fordi det er det Russland ønsker.

5.4 Prinsipal-agent-problemer (agency problems)

5.4.1 Prinsipal-agent-problemer i et diktatur

Et annet spørsmål man må stille seg er om prinsipal-agent-problemer i det hele tatt er gjeldene i et diktatur. Prinsipal-agent-problem handler om når lederen (prinsipalen) gjør noe til tross for at befolkningen (agentene) er imot handlingen. I et diktatur er ikke denne enigheten like viktig som i et demokrati, fordi lederen er ikke avhengig av befolkningens popularitet. Dette gjør at krig er et enklere valg i diktaturer enn i demokratier.

I et autokrati som Russland er det sensur og undertrykkelse av informasjon. På grunn av at informasjonen er statlig sensurert, er den også statlig styrt. Dette betyr at staten selv velger hva slags informasjon befolkningen skal få, og informasjonen er ofte fortalt som historier. Historier om russisk storhet og fiender som ødelegger russisk makt. Det er dermed ikke sagt at alle russere tror på disse fortellingene. Det kan man blant annet se under opptøyer og

²³ Oleksii Keznikov er visestatsminister og minister for departementet for reintegrering av midlertidig okkuperte områder.

demonstrasjoner, men personene som er imot regimets fortellinger blir straffet og fengslet. (Remnick, 2022) For eksempel er Putin sin nazisme-retorikk populær i Russland da Nazi-Tyskland fortsatt er en stor del av russisk historiefortelling. (Haaland & Holtsmark, 2022)

I følge den russisk-amerikanske journalisten Masha Gessen har den gjennomsnittlige russer lite eller ingen kunnskap om situasjonen i Ukraina, det perspektivet de blir servert er at vestlige land kommer nærmere Russland grenser og at vesten er «anti-Russland», fiendtlige og aggressive (Gessen M. , 2022). Flere vestlige medier peker også på denne trenden at en russer vet nødvendigvis ikke hva som skjer i verden, men det de blir fortalt er at Russland reagerer på vestlig aggresjon.

På den ene siden er Putin sin plass ved makten så pass trygg at det er uvesentlig for han å finne en løsning som gjør han populær blant befolkningen. Putin er kjent for at han gjør det som skal til for å nå sine mål. I tillegg har Putin også full kontroll over hva slags informasjon²⁴ befolkningen får tak i, og de som trosser dette vil bli straffet.

På den andre siden blir Putins maktposisjon i verden når han handler på tross av befolkningens ønsker. Målene til Putin kan ses å regnes som personlig forfremming, at han skal få Russland tilbake til storhetstiden. Dette kan igjen svekke andre land til å gi han den plassen i verdenssamfunnet.

Uansett er det vanskelig å snakke om at prinsipal-agent-problemer skal være gjenstand til brutte forhandlinger med en autokratisk motpart. Rett og slett fordi befolkningens perspektiv ikke er viktig for å (1) bevare popularitet eller (2) det er viktigere for prinsipalen å fremme seg selv.

5.5 Multilaterale avtaler

To stater er sterkere enn en. Å være i allianser, multilaterale avtaler og handelsavtaler er i dag veldig viktig for staters sikkerhet og en stor del av sikkerhetspolitikken. Dette er fordi ulike avtaler sikrer stater på forskjellige måter og integrerer stater i større grad sammen, til det punktet at man er avhengig av hverandre. Denne avhengigheten gir gjensidig sikkerhetsgaranti ved at ingen vil angripe hverandre, fordi det gir ulemper til begge. På denne måten kan multilaterale avtaler både sørge for sikkerhet, men også lage usikkerhet for en tredjepart.

²⁴ Blant annet medieloven fra 24.februar 2022.

5.5.1 NATO

Det er generelt godtatt hovedgrunnen til at Russland invaderer Ukraina er på grunn av NATO. Dette er imidlertid ikke en uproblematisk tilnærming til konflikten.

Selv om det er liten tvil om at Russland føler seg truet av NATO, og de opplever at NATO begynner å være provoserende nærme Russlands grenser. Putin sier den 24. februar at USA og deres allierte har nå krysset linjen.

Alene kan ikke Ukraina utgjøre en stor trussel mot Russland, fordi Russland er så mye større i militært og økonomisk. Det Russland ønsker er å få større kontroll over naboland bevare sin interessesfære og gjenopprette Russland som et stort, mektig og fryktet regime, i tillegg til å bli kvitt amerikansk hegemoni. (Bugayova, 2019, s. 20) NATOs østlige-utvidelse er til stor bekymring for Russland, spesielt om Ukraina blir NATO medlem. Putin uttrykker at situasjonen blir verre og farligere for hvert år.

“We can no longer just continue to observe what is happening. It would be absolutely irresponsible on our part. [...] [NATOs] military development of the territories of Ukraine that has begun in unacceptable for us. [...] is not only the NATO organization itself – it is only an instrument of US foreign policy. [...] in the territories adjacent to us, [...] in our own historical territories, an ‘anti-Russia’ hostile to us is being created. [...] this is the so-called policy of containment of Russia [...]. For our country, this is ultimately a matter of life and death, a matter of our historical future as people. And this is not an exaggeration: it is true.” (Putin, 2022b)

For Putin er dette altså en eksistensiell konflikt. Den eneste militærmakten som kan slå Russland er USA og NATO. Den største trusselen for Russland og Putin er ikke nødvendigvis NATOs militærmakt, er NATO symbolet på at han kan miste sin innflytelse over sine naboland. For Russland er det viktig at NATO ikke kommer nærmere enn de allerede er. For å kunne bevare egne interesser i nærområdene, er det viktig for Putin og minimere vestens påvirkning. Russiske myndigheter håper at russisk innblanding vil sikre russisk innflytelsessfære ved at det ville ødelegge Ukrainiske sjanser for NATO medlemskap og samarbeid. (Kofman, 2022)

NATO på sin side mener at det er opp til enhver suveren stat hvorvidt de ønsker å bli medlem av NATO, og at dette ikke er noe NATO kan nekte et land å være interessert i. Selv om NATO er en forsvarsallianse med 30 suverene stater, er NATO i russiske øye et instrument

for amerikansk utenrikspolitikk. Det som er verdt å merke seg er at NATO har ikke én utenrikspolitikk eller forsvarspolitikk, men er en samling av ulike syn og interesser.

Russland er enige i at alle land i utgangspunktet skal selv velge allianse, men de refererer til «1999 OSCE Charter for European Security» og «2010 OSCE Astana Declaration» som sier at et land ikke skal styrke sin sikkerhet (ved å bli med i allianse) på bekostning av en andre staters sikkerhet. Putin mener her at om Ukraina blir medlem av NATO vil dette være en direkte trussel mot Russland. (Putin, 2022a)

Å begrunne Russlands invadering av Ukraina med NATOs østlige-utvidelse er som nevnt problematisk. For det første antyder et underliggende premiss om at NATO er aggressoren, noe NATO ved gjentatte ganger prøver å motbevise med sin defensive forsvars- og sikkerhetspolitikk. For det andre hvis Putin faktisk hadde oppfattet NATO som en militær trussel mot russisk sikkerhet, ville han ikke ha gått til krig mot Ukraina (Haaland & Holtmark, 2022). Fordi (1) NATO ville mest sannsynlig ikke gripe inn militært i Ukraina og (2) et militært angrep fungerer mer samlende enn splittende for NATO.

Samtidig betyr NATO mer enn «bare» en forsvarsallianse for Russland. Den ekte trusselen mot Russland er NATOs artikkel 5 om kollektiv sikkerhet og forsvar. Fordi denne artikkelen begrenser Russlands innflytelse og handlefrihet i forhold til de aktuelle medlemslandene.

Et Ukraina som var integrert i NATO og/eller EU ville hatt stor påvirkning på Putin sine ønsker om å gjenreise Russland tilbake til storhetstid som Sovjetunionen. Zelenskyj har vært en stor pådriver for å oppta søknadene om NATO og EU-medlemskap.

6. Oppsummering

24. februar invaderer Russiske stryker Ukraina fra flere fronter, med uttalte mål om å denazifisere og demilitarisere Ukraina, i tillegg til at Krim skulle anerkjennes som en del av Russland og at folkerepublikkene Donetsk og Luhansk skal bli selvstendige stater. Ettersom krig er et resultat eller videreføring av politikk har denne oppgaven sett på politiske beslutninger og forhandlinger som førte til at Russland invaderte Ukraina.

NATOs østlige ekspandering blir ofte omtalt som hovedgrunnen til at Russland invaderte Ukraina, men virkeligheten er mer kompleks og Russland sin endelige beslutning om å angripe bunner mest sannsynlig ut i flere grunner.

For det første er det rimelig å anta at Putin har handlet og besluttet med uriktig informasjon da han invaderte Ukraina. Russlands militære suksess siden 2008, kan ha ført til at Russland overvurderte sine egne styrker og undervurderte motstanderen, dette ser man blant annet ved at Russland angrep Ukraina med 1:2 forholdstall, når vanlig krigs matematikk tilsier at angriperen bør minst ha 2:1. Videre er det tegn til at etterretningen var mangelfull da Russland trodde at de ville bli møtt som frigjørere og ikke fiender, dette har gjort at Russland har møtt en mye større motstand enn de forventet. Totalen av dette er at Russland undervurderte den garanterte kostnaden av invasjonen – *ex ante* – som gjorde at det sannsynligvis var en lettere avgjørelse å gå til angrep enn å endre kravene i forhandlingene. Angrep var også tilsynelatende en relativt billig måte å oppnå egne mål.

For det andre var tilliten mellom Ukraina og Russland svekket etter flere år med forhandlinger og uenigheter. Det gjorde det heller ikke enklere når ingen av partene ville gå med på hverandres krav. Det kan også virke som om Russland brukte krig som en del av forhandlingene, for å sette press på Ukrainske myndigheter. Som en suverenstat er det for Ukraina er det uaktuelt å gå med på Russland sine krav om å overgi områdene Krimhalvøya, Donetsk og Luhansk.

For det tredje og det som blir sett på som hovedgrunnen til at Russland invaderte Ukraina er Ukrainas stadige mer vestlige orientering. Russland har gjennom flere år uttrykt større og større misnøye med NATOs ekspandering og vært imot nabolandenes stadige mer vestlige draging, blant annet Ukrainas. At Ukraina begynte å bli med vestlig orientert og begynte søknadsprosessen for å bli NATO og EU medlem, var et indisia på at Russland var i ferd med å få begrenset handlefrihet ovenfor NATO landet. Det diskuteres allikevel om Russland frykter NATO eller om de frykter å ikke ha like mye makt i sin interessesfære.

Men til slutt kan det også argumenteres at Russland invaderte Ukraina fordi det er *mulig*. Krig er et middel for å nå politiske mål. Russland kan ha vurdert situasjonen dit at krig kan være en siste måte å få gjennomslag for sine krav. I tillegg til at de vurderte Ukraina som en enkel motstander å vinne over.

Ved å bruke teorien «The reasons for wars – and updated survey» fikk man en grundig gjennomgang av de ulike faktorene som beskrevet i teorien. En konklusjon vil bli at forhandlingene mislyktes fordi at partene ikke kom frem til en løsning med gjensidige fordeler og at Russland anså kostnadene av å angripe Ukraina var verdt de mulige gevinstene.

Teorien gir oss flere inngangsverdier til hvorfor det var verdt å avbryte forhandlingene, som for eksempel at Russland anslo kostnadene som relativt lave.

Samtidig er teorien såpass vag at den passer alle konflikter, men ikke kan forklare en spesifikk konflikt. Det er så mange faktorer som gjør at en stat angriper enn annen at det vil være umulig å lage en teori som passer alle situasjoner, styresett og forhold. Det vil også være forskjellige faktorer som forklarer en krig som faller mellom forskjellige punkter. Samtidig er det oftere at en faktor er gjeldene for mange punkter. Teorien gjør det uansett lettere å gjøre en analyse ved at man kan teste teorien til virkeligheten.

7. Bibliografi

- Alnes, J. H. (2018, Desember 26). *Thomas Hobbes*. Hentet fra SNL: https://snl.no/Thomas_Hobbes
- Amnesty. (2022, mars 10). *Amnesty*. Hentet fra Russia: Kremlin's ruthless crackdown stifles independent journalism and anti-war movement: <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2022/03/russia-kremlins-ruthless-crackdown-stifles-independent-journalism-and-anti-war-movement/>
- Andresen, E. M., & Idsø, J. (2016, Desember 15). *Prinsipal-agent-teori*. Hentet fra SNL: <https://snl.no/prinsipal-agent-teori>
- Aukrust, M. (2021, Juni 6). *FSB*. Hentet fra SNL: <https://snl.no/FSB>
- Berg, O. T., Braanen, A., & Thorsen, D. (2020, 17 Juli). *Totalitarisme*. Hentet fra SNL: <https://snl.no/totalitarisme>
- Biden, J. (2022, 2 22). *Remarks by President Biden Announcing Response to Russian Actions in Ukraine*. Hentet fra The White House: <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/speeches-remarks/2022/02/22/remarks-by-president-biden-announcing-response-to-russian-actions-in-ukraine/>
- Bugayova, N. (2019, Mars). *How we got here with Russia: The Kremlin's Worldview*. Washington: Institute of the Study of War.
- Center for Strategic & International Studies. (2014, Mars 18). *Crimea's Strategic Value to Russia*. Hentet fra Center for Strategic & International Studies: <https://www.csis.org/blogs/post-soviet-post/crimeas-strategic-value-russia>
- Clausewitz, C. V. (2020). Om krigen. I C. V. Clausewitz, *Krigsplanen* (ss. 929-982).
- Downs, G., & Rocke, D. (1994, May). Conflict, Agency, and Gambling for Resurrection: The Principal-Agent Problem Goes to War. *American Journal of Political Science*(Vol. 38, No. 2). Hentet fra <https://www.jstor.org/stable/2111408?seq=2>
- Fearon, J. D. (1995, Summer). Rationalist Explanation for War. *International Organizations* (No 3), ss. 379-414. Hentet fra <http://www.jstor.org/stable/2706903>
- FN-sambandet. (2022, Mars 4). *FN*. Hentet fra Ukraina: <https://www.fn.no/Konflikter/ukraina>
- FP-staff. (2022, Februar 24). *Russia-Ukraine crisis: How the Nord Stream 2 gas pipeline fits into the predicament and what happens next*. Hentet fra Firstpost: <https://www.firstpost.com/world/russia-ukraine-crisis-how-the-nord-stream-2-gas-pipeline-fits-into-the-predicament-and-what-happens-next-10404391.html>
- Gel'man, V. (2022, Mars 12). *Why the Kremlin Invaded Ukraine*. Hentet fra Riddle: <https://ridl.io/en/why-the-kremlin-invaded-ukraine/>

- Gessen, K. (2022, Mars 11). *The Guardian*. Hentet fra Was it inevitable? A short history of Russia's war on Ukraine: <https://www.theguardian.com/world/2022/mar/11/was-it-inevitable-a-short-history-of-russias-war-on-ukraine>
- Gessen, M. (2022, Mars 11). Putin Is 'Profoundly Anti-Modern.' Masha Gessen Explains What That Means for the World. (E. Klein, Intervjuer)
- Goodman, A. (2022, April 26). *Putin the Planner*. Hentet fra War on the Rocks: <https://warontherocks.com/2022/04/putin-the-planner/>
- Gursli-Berg, G. (2021, Februar 25). *Leviathan*. Hentet fra SNL: <https://snl.no/Leviathan>
- Hobbes, T. (1651). *Leviathan, or the matter, Forme, and Power of a Commonwealth, Ecclesiastically and Civil*. Hentet fra https://earlymoderntexts.com/assets/pdfs/hobbes1651part1_2.pdf
- Holm-Hansen, J. (2022a, Februar 24). *Minsk avtalene*. Hentet fra SNL: <https://snl.no/Minsk-avtalene>
- Holm-Hansen, J. (2022b, Februar 18). *Overføringen av Krim-halvøya i 1954*. Hentet fra SNL: https://snl.no/Overf%C3%B8ringen_av_Krim-halv%C3%B8ya_i_1954
- Holm-Hansen, J. (2022c, mars 22). *Ukraina-konflikten*. Hentet fra SNL: <https://snl.no/Ukraina-konflikten>
- Holm-Hansen, J. (2022d, Februar 28). *Vladimir Putin*. Hentet fra SNL: https://snl.no/Vladimir_Putin
- Holm-Hansen, J., Kolstø, P., & Paulsen, M. (2022, Mars 7). *Ukrainas historie etter 1991*. Hentet fra SNL: https://snl.no/Ukrainas_historie_etter_1991
- Howard, C., & Pukhov, R. (2014). *Brothers Armed: Military aspects of the crisis in Ukraine*. Minneapolis: East View Press.
- Händler Svendsen, L. F. (2021, Februar 21). *Naturtilstanden*. Hentet fra SNL: <https://snl.no/naturtilstand>
- Haaland, T. L., & Holtsmark, S. G. (2022, April 23). *Hvorfor Russland frykter NATO*. Hentet fra VG: <https://www.vg.no/nyheter/meninger/i/28xxKa/hvorfor-russland-frykter-nato>
- Jackson, M. O., & Morelli, M. (2011). The Reasons for War - an Updated Survey. I C. J. Coyne, & R. L. Mathers, *The Handbook on the Political Economy of War* (ss. 34-57). United Kingdom: Elgar Publishing.
- Jacobsen, D. I. (2015). *Hvordan gjennomføre undersøkelser*. Oslo: Cappelen Damm.
- Kofman, M. (2022, Januar 24). *PUTIN'S WAGER IN RUSSIA'S STANDOFF WITH THE WEST*. Hentet fra War on the Rocks: <https://warontherocks.com/2022/01/putins-wager-in-russias-standoff-with-the-west/>
- Kolesnikov, A. (2022, April 19). *Putin's War Has Moved Russia From Authoritarianism to Hybrid Totalitarianism*. Hentet fra Carnegie Moscow Center: <https://carnegiemoscow.org/2022/04/19/putin-s-war-has-moved-russia-from-authoritarianism-to-hybrid-totalitarianism-pub-86921>
- Kolstø, P., & Paulsen, M. (2020, oktober 28). *Ukrainas historie*. Hentet fra SNL: https://snl.no/Ukrainas_historie

- Krasheninnikov, F. (2022, Februar 16). *Putin's Goals in Ukraine and Their Consequences*. Hentet fra Wilson Center: <https://www.wilsoncenter.org/blog-post/putins-goals-ukraine-and-their-consequences>
- Leraand, D., Jarslett, Y., Paulsen, M., & Rei, T. (2022, Mars 7). *Ukrainas forsvar*. Hentet fra SNL: https://snl.no/Ukrainas_forsvar
- Mangott, G. (2022, Februar 11). *Ukraine, NATO, and Putin's Self-Made Predicament* . Hentet fra Carnegie Moscow Center: <https://carnegiemoscow.org/commentary/86422>
- Masters, J. (2022, April 1). *Ukraine: Conflict at the Crossroads of Europe and Russia*. Hentet fra Council on foreign relations: <https://www.cfr.org/background/ukraine-conflict-crossroads-europe-and-russia#chapter-title-0-3>
- Morris, C. (2022, Februar 22). *Russia's plan to fight back against Western sanctions*. Hentet fra BBC: <https://www.bbc.com/news/business-60480904>
- Nagarwal, N. (2022, Mars 9). *Debunking Some Myths about Russia's Military Intervention in Ukraine*. Hentet fra RIAC: <https://russiancouncil.ru/en/analytics-and-comments/analytics/debunking-some-myths-about-russia-s-military-intervention-in-ukraine/>
- Ohanyan, A. (2022, Februar 18). *Can Russia be Trusted at Negotiation Tables* . Hentet fra Carnegie Moscow Center: <https://carnegiemoscow.org/commentary/86470>
- Puheloinen, A. (1999). *Russia's Geopolitical Interests in the Baltic Area*. Helsinki: National Defence College.
- Putin, V. (2021, Juli 12). *Article by Vladimir Putin "On the Historical Unity of Russians and Ukrainians"*. Hentet fra Kremlin.ru: <http://en.kremlin.ru/events/president/news/66181>
- Putin, V. (2022a, Februar 21). *Address by the President of the Russian Federation*. Hentet fra Kremlin: <http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/67828>
- Putin, V. (2022b, Februar 24). *Full text: Putin's declaration of war on Ukraine*. Hentet fra The Spectator: <https://www.spectator.co.uk/article/full-text-putin-s-declaration-of-war-on-ukraine>
- Reiter, D. (2003, Mars). Exploring the Bargaining Model of War. *Perspectives on Politics Vol. 1, No. 1*, ss. 27-43. Hentet fra <https://www.jstor.org/stable/3687811?seq=1>
- Remnick, D. (2022, Mars 11). *The Weakness of the Despot*. Hentet fra The New Yorker: <https://www.newyorker.com/news/q-and-a/stephen-kotkin-putin-russia-ukraine-stalin>
- Reynolds, N., & Watling, D. (2022, Februar 25). *RUSI*. Hentet fra Ukraine Through Russia's Eyes: <https://rusi.org/explore-our-research/publications/commentary/ukraine-through-russias-eyes>
- Reznikov, O. (2021, August 5). *Time to remind Russia that Crimea is Ukraine*. Hentet fra Atlantic Council: <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/ukrainealert/time-to-remind-russia-that-crimea-is-ukraine/>
- Roth, A. (2022, Februar 25). 'It's not rational': Putin's bizarre speech wrecks his once pragmatic image. *The Guardian*, s. 1.

- Rydjord, M. S. (2022, Februar 4). *USA anklager Russland for å planlegge falsk video av ukrainsk angrep*. Hentet fra Aftenposten: <https://www.aftenposten.no/verden/i/bGwKXk/usa-anklager-russland-for-aa-planlegge-falsk-video-av-ukrainsk-angrep>
- Sagdahl, M. S. (2018, Januar 2). *Rasjonell aktør*. Hentet fra SNL: https://snl.no/rasjonell_akt%C3%B8r
- Slåttholm Sagdahl, M. (2021, Juni 6). *Kontraktsteori*. Hentet fra SNL: <https://snl.no/kontraktsteori>
- Telser, L. G. (1980, Januar). A Theory of Self-Enforcing Agreements. *The Journal of Business*, ss. 27-44.
- Thorsen, D. E. (2022, Januar 1). *Autokrati*. Hentet fra SNL: <https://snl.no/autokrati>
- Timofeev, I. (2022, Januar 11). *Ukrainian Crisis: Political Economy of Confrontation*. Hentet fra RIAC: <https://russiancouncil.ru/en/analytics-and-comments/analytics/ukrainian-crisis-political-economy-of-confrontation/>
- Tinofeev, I. (2021, November 25). *War between Russia and Ukraine: A basic Scenario?* Hentet fra RIAC: <https://russiancouncil.ru/analytics-and-comments/analytics/voyna-rossii-i-ukrainy-bazovyy-stsenariy/>
- Tjora, A. (2021). *Kvalitative forskningsmetoder*. Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Toje, A. (2022a, Februar 19). *Kronikk: Kan vi få se filmen denne gangen?* Hentet fra Dagens Næringsliv: <https://www.dn.no/globalt/sikkerhetspolitikk/utenrikspolitikk/nato/kronikk-kan-vi-fa-se-filmen-denne-gangen/2-1-1170539>
- Toje, A. (2022b, Mars 12). *Kronikk: Hvorfor jeg tok feil om Ukraina*. Hentet fra Dagens Næringsliv: <https://www.dn.no/globalt/russland/ukraina/diplomati/kronikk-hvorfor-jeg-tok-feil-om-ukraina/2-1-1183333>
- Trenin, D. (2022, Februar 15). *Mapping Russia's New Approach to the Post-Sovjet Space*. Hentet fra Carnegie Moscow Center: <https://carnegiemoscow.org/commentary/86422>